



De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

De S. Gudualo archiepiscopo & confessore.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

VITA S. GUDVVALI ARCHIEPISCOPI ET CONFESSORIS, QVAM QVIDAM, SVPPRESSO NOMINE suo, tribus libellis conscripsit ante annos plus minus quingentos. Puto enim eam esse, que citatur in vita S. Bertulphi Abbatis, cap. 27. quam lector offendet Tomo 1. die 5. Februarij, iussu Abbatis Folcardi elucubratam. Vitandæ autem prolixitatis causa, hanc S. Gudvuali vitam Fr. Laurentius Surius scripsit comprehensivus, salva historiae & veritate & integritate, totam vno libello complectens. Nam author res non adeo multas multis verbis prosequitur.

Initiatur sa-
cerdotio.



Cap. 2.
Promoue-
tur in Epi-
scopum.

Abdicat se
episcopatu
& petit mo-
nasterium.

Vltio diui-
na in præ-
dones.

Cap. 3.

viuit soli-
tarius.

1. Cor. 10.

Cap. 4.

SANCTVS Gudvualus in Britannia ortus est. Parentes & cognatos habuit generis nobilitate insignes. Eo autem nascente, diuine iustitię seueritudo in clementiã mutata est, cessauitq; gladius, fames & pestis, quæ eã gentẽ affligerant, vt quasi pacis, quendam filium Britanniaẽ editũ, ea rerum mutatio prenũciare videretur. Ablutus inde sacro baptisma- te est, & cũ ætatis progressũ creuit in eo gratia Spiritũs sancti, creuit etiã paulatim scientia & cognitio cœlestium doctrinarum. Vbi autem ad viriles peruenit annos, cũ ita de eo sentiret pleriq; omnes, domũ Dei illũ egregiã futurũ esse columnã, Leuita & sacerdos ordinatus est. Tum verò cœpit prodere sapientiã a teneris annis acquisitę thesauros, studere lucris immortalis regis sui, & humana scientia & diuina sapientia alios imbucere, ex inexhausta Euãgelici fontis abyssu sitientibus haustus salutis suppeditare. Atque hac ratione quosdã ita veri solis radijs inflãmauit, vt ipsi quoq; alijs & illustrandis & inflãmandis idonei facti sint.

Reddidit autem præpotens Deus vicem tã præclaris eius studijs, eumq; ad principatũ Ecclesiasticũ promouit. Factus igitur Episcopus, quo altius in populo Dei caput extulit, eo latius de se sparsit sanctæ conuersationis odorem: & quandiu quidẽ sacerdotio functus est, opus gratiæ suæ per illum magnificẽ declarauit Spiritus sanctus, omni clero populoq; latante. Erat autem illi amplum patrimonium, sed ille fastidians opes & copias omnes labentis vitæ, quicquid habuit facultatum, Ecclesiæ Christi elargitus est. Cernens etiam cura pastorali ceu catenis quibusdã seculo se illigari, cũ primum potuit, illa se penitus expediuit. Itaq; summo in primis pastor, & deinde idoneo substituto successori ecclesiam commendans, suæ diocesis quoddam monasterium petiit, vitam illic monasticam, immò angelicam viuens: vacansq; quieti & diuinarum rerũ contemplationi sperabat breui fore, vt locus votis ipsius opportunus diuinitus sibi reuelaretur. Interim cœpit etiam miraculis conseruare. Accidit, vt cũ die quodam in eo monasterio cœlestia suo more tractaret, repente latronum funesta manus irrueret, & barbarica feritate res monasterij diripere conaretur. Vbi id viro Dei innotuit, ad rogandum Dominum se contulit, humi prostratus. Iam aduentabant, quibus ex officio id incumbere, ad quos huius rei fama peruenerat, vt illorum nefarios conatus retardarent & comprimerent: sed vltio diuina illos anteuertit. Magno enim terrore correpti prædones illi, in pedes se conijciunt, vnusq; ex illis fratrem suum iugulat: mox fuore perciti, ita se mutua cœde conficiunt, vt ne vnus quidem superfuerit.

Erat autem monasterio illi propinquum mare, in cuius sinu rupem vastam extare vidit vir sanctus, quæ cuiusdam insulæ habitabilis speciem præferret. Cingebatur quidem vndiq; mari, sed tumescens eius fluctibus nequaquã obruebatur. Ea conspecta, vir Dei gratias agit Christo, & locum suis votis respondens sibi obtigisse gratulatur. Itaq; sperans se illic secretius vni Deo vacaturum, & beatorum spirituum iucundissimam familiaritatem promeriturum, Crucis signo se communiens, vno tantum comite contentus, eò se confert, & instar antiquorum eremitarum angustum sibi in ipsa rupe domicilium excindit. Fratres verò monasterij, quos iam salutari institutione imbuerat, eius absentiam non ferentes, vbique eum inquirunt pia sollicitudine. Tandem repertum in foramine petrae, immò in Petra illa, quæ Christus est, student etiam ipsi eius sanctam simplicitatem & viuificam mortificationem hilariter imitari. Pressi autem loci angustia, ferreis instrumentis aliquot ibi effecere habitacula, quæ solis Christi seruis sufficerent.

Non longẽ verò aberat secessus quidam, in quem mare tum certis horis naturali feruore

nore exaestuans, tum incertis vi quadam concitatum magno impetu ferebatur, excidit. um sedibus illis minitans. Ea res virum sanctum non mediocriter anxium habebat: & cum nulla humanitas tanto malo remedia possent apponi, oculos ad caelum sustol- lens, diuinæ misericordiae viscera precibus pulsabat. Nec distulit pius Dominus admi- rabili quadam ratione praefens periculum amouere. Commonet pisces maris, & ma- chinam magni roboris diuinitus preparatam, per spumantes pelagi fluctus ad illum secessum apportant: cuius obiectu & impetus omnis insanientis maris repressus est, & vir sanctus periculo omni liberatus. Manet hoc praesidium in hunc vsq; diem, creatu- ra suo creatori obsecundante.

Nota mira- culum.

o Erat etiam aliud eius rupis incommodum, nempe quod pra aquae penuria serui Dei Cap. 5. siri affligerentur. Sed dum caro deficit, fides proficit: proficiente fide, mens sursum e- rigitur. Ita & sanctus Gudualus hac molestia sentiens fratres affici, rursus ad pre- candum Dominum se recipit: precantem mox prosequitur larga benedictio, ex rupe erumpunt aquae, vt olim e petra in deserto, quae distillant es saepe cadendo excauant sa- xum, & locum instar dolij efficiunt laticis capacem: sicq; salubri illi potu serui Dei si- rim facile depellunt. Itaq; rupes quondam solitudine horrida, iam domus orationis, monachorum domicilium efficitur: vbi solennes agebantur excubiae & caelestia con- crepabant oracula in laudem Dei. Et vt vetustiora gestorum eius exemplaria habent, discipulos ad centum octoginta octo illic vir sanctus collegit: cui sanctae multitudini 138. mona- chi apud S. Gudualu. cum loci angustia agrè sufficeret, vir beatus cum Deo tractans, & mirabilem erga illu fiditiam concipiens, non praemissa, vt solebat, prece, sed magna Dei fretus potentia, cum mare suo more recedens, vasta illic arenarum spatia resecta relinqueret, omnis more impatiens, accessit properè, & virga, quam manu gestabat, certa arenis vestigia imprimens, in Christi nomine praecipit vndis, ne illa vnquam transgrederebantur. Vi- disses ad eas voces sancti viri indomabile pelagus mitescere, suos cohibere impetus, tumores remittere. Et certè in hunc vsq; diem leges sibi praefixas mare transgredi nò audet. Pater hinc, etiam nostris temporibus veteris legis miracula non deesse. Moy- ses diuisit mare: noster Gudualus frenos illi iniecit. Exod. 14.

Exod. 17. Num. 20.

138. mona- chi apud S. Gudualu.

Praclarum miraculum

Exod. 14.

Solebat vir sanctus Missas assidue celebrare. Quanta autem puritate se tanto mini- sterio prepararet, diuinitus reuelatum est. Ieiunijs, vigilijs, precibus praemissis, cum sa- cro altari virginitatis bysso & charitatis purpura adlarer indutus, atq; ad caelestia sus- pensus, caeli aperti sunt, & visio mirabilis ei exhibita est. Descendunt ad eum sancti an- geli, adstant consolationis gratia sacrificanti, tremendis interfunt mysterijs, vna cum illo laudes depromunt Deo cum iagenti reuerentia. Ille ceu splendida lucis columna stat sancta sanctorum tractans, agnum Dei immolans: iunguntur caelestia terrenis, ter- rena caelestibus, mortalibus immortales: pro tanta gratia, diuinitus mortalibus colla- ta, immortales gratulantur.

Cap. 6.

Sacrifican- ti apparent an- geli.

His & id genus alijs à Deo affectus beneficijs, vir sanctus magis ac magis feruescebat spiritu, cupiens se illis gratum exhibere. Iam mundo & omnibus, quae hic mundus of- ferre potest amicis suis, valefecerat, planeq; mundo crucifixus erat, atq; ad eò etiam a- nimam suam perfecte oderat. Nec tamen his contentus, semper perfectiora medita- batur. Itaq; communicato cum fratribus consilio, ex illa insula peregrè constituit pro- ficisci. Interim septem apparantur nauigia: quae cum omnibus fratribus ingressus, dat se itineri. Inter nauigandum exit ipse è nauì, calcet pedibus fluctus maris, & Christi de- xtera, quae olim Petrum Apostolum, ne mergeretur, crexit, sustentatus, non solum to- to corpore incoluim, sed etiam vestibus siccis graditur in vndis multa alacritate per- fusus. Audita ibi vox est Domini (sicut restantur fratres, qui huic rei interfutere) ita eò confirmantis: Constans esto Guduale meus: constans esto electe meus: ne verearis. tecum ego sum Deus tuus. Inter hæc ille Horis, Christi & Apostolorum eius authori- tate (sic enim author habet) institutis, preces Deo persolaturus; laudesq; & gratiarum. actiones oblaturus, cum dixisset more Ecclesiastico, Deus in adiutorium meum inten- de: angeli subiunxerunt, Domine ad adiuvandum me festina: & ira totum officium al- ternis vicibus cum viro Dei expleuere. Deniq; prospero cursu omnis ille Domini ex- ercitus ad terras delatus est.

Cap. 7.

Ambulari miro modo in mari. Math. 14.

Horè cano- nica à quo instituta.

Egressi porrò è nauibus magna indigenarum humanitate excepti sunt. Iam fama sancti viri per omnem illam regionem diffundebatur. Ille verò locum aedificatio mo- nasterio aptu non sine difficultate inquir, nec tamen illa difficultate ab spe sua dedu- citur, quippe quem superiora Dei beneficia nò sinerent animo vacillare. Dū igitur per- deserta & inaccessa loca locu opportunum inuestigat, in agellum quendā incidit, non

Cap. 8.

fatís quidem ipsius proposito congruum, sed qui tamen aduentis ad necessitatem suffi-
cere posse videretur. Ibi ergo labori se accingunt, sed frustra. Eorum verò labores mi-
seratus Deus, eos cõsolatus est. Cùm enim die quodam Nonæ horæ preces festiua lau-
de perfoluerent, quidam vir præpotens regionis illius multo stipatus milite superue-
nit, eosq; gaudio & stupore plenus reuerenter accessit. Cernens autem virum Dei Gu-
duualum in medio illorum ceu angelum Dei stantem, pfallentem, & ad singulos ver-
sus genua flectentem, corde compunctus, submisso capite, tertio eum adoravit, acce-
densq; cum tremore & reuerentia, benedictionem illius expetiit. Ea percepta, sic ei lo-
cutus est: Patriam tuam, inclyte athleta Dei, ego nõui, nec me fugit generis tui specta-
ta nobilitas: gratulor etiam tibi hunc pro Christo susceptum voluntariæ peregrinatio-
nis laborem: sed quando hic locus nec monastico instituto, nec tantæ fratrum multi-
tudini commodus est, fac quod tibi per me consultat Deus. Est non valdè procul locus
alius, quem si velis excolere, laboris tui optato fructu perfruëris. Sed eas prius cum ali-
quot fratribus exploratum: vbi eum propius inspexeris, non dubito gratissimum fore.
His auditis, vir sanctus prorumpit in laudes Christi: deinde ducem itineris se-
quens virum, quem diximus, abit visurus locum. Eius autem tum amœnitate, tum
commoditate latatus, post gratias Christo dictas, complexus est locum, suæque
habitationi planè destinavit. Mittitur inde ad fratres, vt eò omnes sese conferant.

Extruit mo-
nasterium.

Cap. 9.
Apoc. 4.

Obserua
quàm fir-
miter fra-
ternæ cha-
ritatis con-
seruandæ.

Cap. 10.
Meuorus il-
lustris vir
letatur Chri-
stum sibi ve-
dicasse ipsi-
us fundu.

S. Guduua-
lus in spiri-
tu apparet
matronæ.

Postquàm illi aduenère, perpetuas illic sedes figere constituunt, & monasterium cõ-
struere festinant. Ita locus agrestis & ferarũ cubilia, mutantur in domũ orationis & di-
uinæ cõtemplationis domicilia. Fratres instar apũ sedularum, diuinis feruent studiis.
Porrò beatus Guduualus instar animalium, quæ scriptura antè & retrò oculos ha-
buisse commemorat, & præsentia & futura penitans, secum cogitare & cum alijs tra-
ctare cœpit, num locus ille tam amœnus certum aliquem haberet possessorem. Di-
ctumq; est illi, Meuorum quendam, Christianæ religionis cultorem, illic paternas ha-
buisse sedes, sed indigenarum id non ferentium infestatione compulsus repetere na-
tium solum, sicq; Corminiam pacis studio se suamq; domum transtulisse. Tum verò
B. Guduualus dixit: si sic se res habet, fratres mei, etiam atq; etiam videndum nobis est,
quid agere nos conueniat. Cùm enim in cæteris, tum præsertim eiusmodi in negotio,
quæ sancta & iusta sint, sectari oportet. Non enim debemus ita nos comparare, vt cha-
ritas proximi per nos violata esse videatur. Itaq; fiat, quod dicitur ratio, & ad fundi hu-
ius dominũ legati mittantur, qui eum amicè hac de re appellent. Spero enim in Domi-
no, sua illum gratia permoturum pectus Meuori, vt tam pro suæ animæ salute, quàm
pro nostra vtilitate, locum hunc nobis largiri haud difficulter velit. Mittamus qua-
tuor ad eum fratres, qui hoc negotium prudenter & bona fide expédiant. Affensere
illi fratres omnes, & electi sunt quatuor, qui mitterentur. Tandemq; post longa itine-
ris emensa spatia, Corminiam illi veniunt, illustrem Meuorum adeunt, salutem di-
cunt, legationis suæ summam explicant: aiunt patrem Guduualum in eius fines ingres-
sum, non vt violentum inuasorem, sed quòd speraret in Christi ius ipso concedente
transituros. Iam sedes tuas, inquiunt, Christus hæreditauit, iam illic templum suo cul-
tui prouidit, suos illic milites collegit.

Hæc vbi illustris Meuorus audiuit, magnas Deo gratias egit, quòd nec publica autho-
ritate, nec inimicorum violètia eius præclara hæreditas esset occupata: sed quòd Chri-
stus potius eam sibi dedicasset. Deinde fratres hospitio accepit, omnemq; eis humani-
tatem impendit. Nec mercede caruit ea hospitalis benignitas, & benigna hospitalitas.
Iam nouem annis cum vxore ita vixerat, vt matrimonij quidem ea, quæ decet coniu-
ges, inter se benevolentia & charitate essent coniuncti, sed cubiculis disiuncti. Erat ve-
rò ambo senes, nec eis vlla ex coniugio proles obtigerat. Hospites ea re cognita, non
immemores insignium operum, quæ per S. Guduualum fecerat Dominus, antequàm
irent cubitum, hunc in modum illos secretò compellat: Scimus à Domino directum
esse iter nostrum, & meritis patris nostri cœlesti benedictione vos perfruuros. Nostris
igitur parete consilijs, & hac nocte castum vos cubile pariter excipiat. Nos meritis pa-
tris nostri preces nostras iungemus, & benè speramus in misericordia Dei, charæ pro-
lis vobis munus adfuturum. Primò quidem illi opponunt senio graues annos, tandè
tamen acquiescunt. Et ecce intempesta noctis silentio S. Guduualus in visione adstat
matronæ illi, indicatq; ei nasciturum ex ipsa filium. Iubet autem, vt Simeonis ei no-
men imponat, & ipsi illum tradat educandum, in diuino seruitio permanurum. Ma-
nè proficisci volentibus seruis Dei, qui hæc prædixerant, occurrit matrona, gratias a-
git, visionem exponit. Occurrit etiam Meuorus, Deumq; benedicens, spondet se filiu,
post.

postquam natus fuerit, cum omni hereditate Deo & beato Gudualo ratis legibus oblatum. His ita gestis, fratres ad suum monasterium proficiscuntur, S. Gudualo ordine omnia referunt, & cum eo pariter benedicunt Deum. Et matrona quidem illa filium peperit, Simeonemque dici voluit.

Aliquot inde euolutis annis, memor beatus Gudualus sponsonis Meuori, legatos ad eum denuo mittit: qui in ipso itinere per vastissimam ambulantes syluam, ab improviso incidunt in latrones: qui in illos mox irruunt, praedam opimam ex illis captis sibi frustra pollicentes. Nam fratres imperterriti coepto pergunt itinere, & psalmos precesque Deo offerentes, illius opem per Guduali patris merita implo- rant. Et ecce teterrimi illi nebulones, tanquam vi quadam retro repulsi, fuga dilabuntur, simulque oculorum lumen amittunt, frontibus in arbores oppositas impingunt, & quadam amentia laborantes, inconditos clamores edunt. Poterat ea res eis certum accire interitum, sed fratres malum pro bono rependere volentes, pro illis Christum rogant, & sic redeunt ad sanitatem: cumque Deo votum nuncupassent, etiam amissum illis redditum est. Fratres autem tandem veniunt Corminiam, admonentque Meuorum & eius coniugem voti, quod Deo praestiterant. Illi eos lauto accipiunt conuiuio. Simeon paruulus in medio statuitur, Christo laudes gratasque aguntur. Proxima luce Meuorus cum illis proficiscitur, iturus ad patrem Gudualum, sicut iam pridem optarat. Ecce autem nubes subito densantur, caelum omne nigrescit, horrida imminet tempestas, imbres iam iamque ruituri ab aere timentur. Sed fratres a suo magistro edocti in rebus aduersis clamare ad Dominum, & de eius misericordia bene sperare, tertio in genua se submittant, preces fundunt, sacrosanctam Trinitatem, ut per merita S. Guduali sibi optuletur, orant. Iam cum impetu e caelo labebantur imbres, & omnia circumquaque inundabant: solos hos Dei famulos publica gradientes via, non fuere ausi attingere, donec ad venerandi patris sui praesentiam venirent. Ad quem sane illustris Meuorus reuerenter accedens, Christum in illo manentem humi prostratus adorat. Ille vero officiosissime eum excipiens, diu optatam benedictionem & allocutionem ei impertit. Inter haec Gudualus pius pater Meuorum haud aliter atque angelum hospitio exceptum amplectitur: Meuorus in Gudualo Christum veneratur, Simeonem filium suum, bonae indolis puerum offert Christo, coram testibus omnem eius hereditatem simul illi transcribens. Poterat tunc dicere Meuorus Domino: Tu es spes mea, portio mea in terra uiuentium. Tu es, qui restitues hereditatem meam mihi. Christus enim in terra uiuentium illorum fit hereditas, qui in hac terra morientium illum uolunt habere heredem.

Confirmatus est autem regius ille fiscus ecclesiae, quam in sua peregrinatione hic inclytus pontifex, praclarus eremita & coenobitarum dux egregius fundauit, in qua etiam usque ad supremum vitae diem Deo seruire decreuit. Vbi sane degens, magna de se praebuit virtutum exempla praesentibus, odorem suauissimum sanctae existimationis & famae absentibus. Quis uero explicet, quantum fuerit coram Deo in ipsis animi sui penetralibus? Totus flagrabat diuini amoris igne, quo se intus ceu pingue quoddam & medullatum sacrificium cremabat Deo.

Cum iam autem ferè absoluisset structuram templi, Dei & multorum auxilio fretus, non deerat fatan: sed praesentens quae illic damna esset accepturus, ad suas redit malignitatis artes, dat operam, possit ut sanctum impedire opus. Inter haec unum ex artificibus e pinna templi agit praecipitem: qui miserè contritus, animam exhalauit. At socij tanto eius incommodo afflicti, ad sanctum virum accurrunt. Properat vir Dei, sed ille prius abiit e vita, quam posset ad eum peruenire. Tum uero oratorium ingressus, Domino preces coram altari fundit. Inde redit ad hominem extinctum, iubet circumstantes omnes abscedere, incumbit pronus super cadauer, alterum Elisaeum exhibens. Redit anima in corpus, & homo in pristinum statum restituitur. Viuum illum sanctus pater nec ulla vulnerum uestigia retinentem, socijs reddit. Soluuntur praegaudium & admiratione in lacrymas oculi omnium, qui huic spectaculo intererant, & ad pedes viri Dei aduoluti, magnas edunt voces in caelum, ita dicentes: Verè sanctus Dei es, verè amicus Dei es. Hoc loco author hanc ad S. Gudualum precatiunculam subiungit: Per hanc tantam gratiam, qua beatissime pater Guduale animam reuocasti in membra defuncti, ampliori gratia reuoca, quaesumus, animas diabolica captiuitate abductas. Vita morientes Christo uiuifica & morti uiuentes, mundo mortifica per eum qui uera est animarum vita, & uiuens permanet in secula.

Proficiente deinde monasticae sanctionis ordine, patrum autoritate & beati Gud-

Cap. II.

Latrones in fugam uertuntur & excaecantur.

Insigne miraculum.

Psal. 141. Psal. 15.

Cap. 12. Regius fisco datur coenobio S. Guduali.

Cap. 13.

4. Reg. 4.

Excitat mortuum.

Cap. 14.

naturali dispositione constituto, necessarii quidem vsus ratio postulare videbatur, vt hō,
 rationa peractis sacramentorum Christi solennijs, fratres cibo corpora reficerent.
 At sanctus pater productiori inedia Christo se victimam exhibens, illis edentibus, in
 oratorio precibus vacabat. Eadem autem hora fur quidam hortum monasterij ingre-
 dit, herbasque inde exportare solebat. Frater, cuius cura is hortus commendatus erat,
 quotidiana laboris sui dispendia ferebat æquo animo, sperans se hominem nequam
 sua patientia in viam reuocaturum. Sed illo in dies peiora moliente, ad patrem Gud-
 uinalem refert. Ille verò, vt erat mitissimus, Nisi hunc, inquit, summa compelleret ne-
 cessitas, nequaquam hoc se scelere obstringeret. Sed sustine vsquē in crastinum, & glo-
 riam Dei miraberis. Altera die redit fur ad sua studia, sed diuinitus tandem proditur
 omnibus. Apparuit enim illi persona terribilis, sacerdotij dignitate venerabilis, atque
 inter aspera obiurgationis verba pastoralis virgæ sive pedo cecidit in probū. At ille pro-
 pè amens effectus, dum fugæ præsidium captare vult, in mani vociferatione se potius
 prodir: dumque sepe transilire conatur, tanquam inuisibili retentus catena, se se lo-
 co mouere non potest. Fratres tanto clamore permoti, accurrunt ad hortum, & re-
 specta, Deum mirabilem prædicant. Tandem venerabilis Pater Gudualus cum gra-
 uitate quadam eò accedens, & hominem miserum cōtemplans, Oportet nos, inquit,
 charissimi, huius erroribus compati. Frater enim noster est in Christo. Oportet pro il-
 lo deprecari Dominum, vt vtriusque hominis ei salutem restituat. Vt autem miser il-
 le sanctum virum audiuit loquentem, vultus eius gloriam non ferens, exanguis in ter-
 ram collapsus est. Fratribus autem orantibus, vir Dei manum extendens, Dominus, in-
 quit, erigit elisos: Dominus soluit compeditos. Ad quas voces ille continuo surrexit
 incolumis, & omnes hæc videntes atque audientes, ad Dei celebrandam gloriam in-
 uitauit.

Cap. 15. Mulier quædam fidelis filium habuit annos natum decem, ab ipso primo ortu mu-
 tum. Hæc fide plena accessit ad virum Dei, qui tum fortè more suo cum fratribus de
 rebus vtilibus conferebat, dixitque illi: Homo Dei, scio quia quacunq; poposceris à
 Deo, habet tibi Deus. En habeo hic filiolum, iam decem annis nulla verba sonantem:
 quæ te, precibus tuis laxentur diuturna vincula, vt erumpat lingua in vocem laudis
 & gratiarum actionis. Respondit vir sanctus: Tu ipsa Deum omnipotentem fideliter o-
 ra, qui solus potest virtute sua sanare filium tuum. Dixit hoc vir sanctus, nō quòd se in
 Christi nomine id præstare posse diffideret, qui se sciret maiora fecisse, sed quòd studio
 humilitatis vellent omnē miraculorum suorum gloriam in Deū authorem refundi. At
 mulier multò etiā vchemētius coepit instare, vt filioli ipsi misereretur. Cernēs igitur
 vir Dei fidei eius constantiam, digito tetigit linguam pueri, & ille mox in verba proripit.
 Habebat monasterium viri Dei caulas ouium quibus Lupi valde erant infesti. Ac-
 cidit quodam die, vt ex ipsis penè faucibus lupi pastor ouiculam ereptā, ad pedes san-
 cti viri deponeret iam præfocata. Ille mox ad precandum Dominum conuersus,
 præce absoluta, pastoralis virgæ extrema parte tangit ouem, & ipso cōtactu reducit ad
 vitam. Quæ cum ad suum gregem cunctis mirātib; abisset, orauit vir sanctus Domi-
 num, vt lupum illum iuberet ad se venire. Et ecce aduentat lupus domestico cane bla-
 dior, recentis adhuc prædæ sanguine infectus, & malè sibi conscius, ad pedes hominis
 Dei se prostermit, tanquam pro maleficio satisfacturus. Stupent præsentēs omnes, &
 erectis in cælum manibus, Deum laude & prædicatione efferunt. Tum vir sanctus: Re-
 cede, inquit, cruēta bestia, & desine esse infestus ouibus nostris. Illic lupus tanquam in
 ouem mutatus, recedit mansuetus, & qui prius oues diripuerat, iam illis fit præsidio cō-
 tra lupos & feras belluas, fortiter illas propugnans. Alium etiam lupum vir sanctus
 in agro vidit ægerrimè incedentem. Misertus bestie sciscitabatur ex eo alta voce, quid
 ipsi mali accidisset. Lupus tanquam eius verba esset assecutus, vt potuit accessit ventra-
 bundus, pedemq; spina punctum ostendens, videbatur opē poscere. Tum vir Dei
 pedum admouens pedi eius, quo ouem excitarat, ait ad Dominum: Homines & iumē-
 ta saluabis Domine: & euestigio sanatus est lupus. Iussit autem vir Dei, vt nullam dein-
 centia, tenderet ad commune mortis debitū persoluendum. Et certè postea permulti
 restati sunt, se belluā ex eo tempore mansuetam vidisse. En obediunt feræ belluæ
 sanctis viris, & homines non modò illis nō obediunt, sed etiā suum cōtemnunt crea-
 torem. Bestiæ Deum in sanctis venerantur: homines & Deum & sanctos eius despiciunt.

Cap. 17. Mendici quodam tempore stipem petitori, ad sanctum virum in monasterium ve-
 nēre. Motus ille misericordia, perquirat, num quæ elemosynarum reliquæ in mona-
 sterio

sterio superstit. Vt audiuit nihil esse reliqui, (iam enim vir pius penè omnia elargitus erat) equum agriculturæ destinatum, iubet ocyus adduci & dari pauperibus. Illi equū hilariter accipiunt, demisso capite gratias agunt. Deinde hospitio recepti, humanissimè tractantur, & ea nocte illic dormiunt. Manè surgentes agricolæ, inter se conferunt de equo pauperibus dato, & tanto ipsis erepto laboris subsidio. Interim vident equum herbam in agro depascentem, per omnia illi similitum, quem pridè in pauperibus suis Christus acceperat. I tur ad monasterium, rogantur pauperes, num equum sibi datum habeant apud se. Illi confestim equum ostendunt. Mox ram in signe miraculum longè lateq; dissipatur, & omnes rei nouitate stupent: monachi, laici, populus omnis utroq; conspecto equo, tantam vtriusq; similitudinem impensè mirantur. Deniq; agricolæ equum prioris equi vicarium accipiunt, Deoq; gratias agunt pro sui laboris leuamento.

Equum diuinitus accipit pro equo pauperibus dato.

Post hæc aliq; miraculorum signa, quibus vir sanctus maria nobilitauit, terras sanctificauit, Ecclesiam Dei illustrauit & sublimauit, optatissimum viræ huius finem Deo reuelante, impendère cognouit. Nam cum die quodam sacrosancti Quadragesimalis ieiunij, immolata iam in mēsa altaris redemptionis nostræ victima, signum crucifixi Domini nostri supplex visitaret, pijsimamq; Christi passionem & mortem, quam sui mortificatione iam vicinque in se expertus erat, & mēte coleret, & laudibus celebraret, angelus Domini iucundo aspectu illi se visendum obtulit, hortansq; illum ad constantem in fortissimo virtutum certamine perseverandum, ait breuè illum cum palma victoriæ suo regi Christo occursum. Inde celos repetens, tantam illic odoris suauissimi fragrantiam reliquit, vt vir Dei & anima & corpore, quod totius septimanæ ieiunia extenuarat, mirè recreatus, in Dei laudes deuotè prorumperet. Erat ea quædam prægustatio immortalis illius conuiuij, quod vir beatus ardentè suspirabat: & iam magis ac magis æternas ille in se concupiscentias excitabat, Christumq; videndi desideria acerbis incitabat: ipsumq; obitū sui diè ad epulas caelestes, quas in regno patris sui prædones Christi benignitas ipsum diligentibus præparat, inuitatus, feruenti desiderio expectabat.

Cap. 18.

Videt Angelum.

Totius hebdomadæ ieiunia te assit.

Die autem decimo ante obitum suum, cum sacro altari adstaret caelestibus intentus, beatissimus Michaël Archangelus ei apparuit, & certū tempus suæ ex hac luce migrationis indicauit. Adhuc autem illo loquente, gloria accrescit gloriæ, & gratiam cumulat gratia. Adueniunt etiā præclari Apostoli Petrus & Paulus, caelesti lumine circumdati, confirmant Archangelum iucundissimum nuncium, propinquum imminere mortis diem etiam ipsi asseuerant: hortantur vt more suo ad illum diem hymnis, precibus, ieiunijs sese præparet. Ita enim, inquit, coronam regni caelestis obrinebis. Eiusmodi gratissimis nuncijs viro Dei tanquam in ecstasi rapti, illi redeunt ad celos, & templum incredibili odoris suauitate complent. Ille verò anima & corpore eodre optimè affectus, preces ardentius fudit ad Deum.

Cap. 19.

Apparet ei s. Michael.

Item SS. Petrus & Paulus.

Altero autè die iubet fratres omnes ad se venire, recitat illis quæ vidisset & audiuit, interim lachrymis ora rigans. Fratres, ijs auditis, de eius quidem gloria exultant in Domino, sed tanto patre se orbandos impensius dolent. At ille iubet eos cohibere lachrymas, gaudere potius, quod sciat illum proficisci ad laborum suorum capeffenda præmia: tum etiam suum decessum precibus suis tueri. Deinde morbo corripitur, & cum ad extrema tenderet, conueniunt ad eū fratres, cantica animæ eius è corpore abitura congrua depromunt. Gaudebat ille in Domino, & optimis sermonibus eorum animas instruebat: hortabatur, vt mundum hunc contemnerent, & caelestis regni desiderijs feruerent. Cumq; diuinis mysterijs iurum spiritum roborasset, vale vltimum eis dicēs, latus obdormiuit in Domino, visaq; est à fratribus sanctissima anima eius in colibæ specie ad celos euolare. Obijt vir sanctus octauo Idus Iunij, & ad ipsas sacri corporis reliquias mirifica lux tota nocte resplenduit, quæ omnes noctis tenebras proflians, cellam illam, vbi corpus sacrum repositum erat, immensa luce compleuit.

Cap. 20.

Obdormit in Domino.

Ad sacrum eius obitum inter ceteros aderat etiā venerabilis mater eius, aderant & forores eius, sacris vigilijs cum gaudio communicantes. Quæ quidem pio defuncti amore adductæ, in omnes preces descendunt, vt liceat ipsis corpus eius ad natale solium absportare, vt illic in ecclesia sua honore tanto pontifice digno sepulturæ mādetur. Principio autem fratres se præbent inexorabiles, sed tandem rem totam diuinæ voluntati permittentes, sacrum corpus in loculo reponunt, & plaustrum imponunt. Per viam omnis generis homines obuiam se effundunt, sacro corpori debita officia impendere gesticantes. Interim ad collem quædam peruenitur, qui ob memorabile mi-

Cap. 21.

racu-

Collis S. Guduali. raculum illic tum perpetratum, collis S. Guduali, ab eius accolis appellatus est. In eo colle iumenta, quæ plaustrum trahebant, ad eò obriguere, vt penitus loco mouere se non possent, cogere tque simul conuentum illum omnem secum illic subsistere. Ad hiti sunt adhuc duodecim boues, sed etiam illi has è re fixis vestigijs. Tum ad se reuer- si, dixerunt: Cur frustra nitimur contra voluntatem Dei? Non nostra de hoc sacro corpore, sed Domini volùtas fiat. Atque ibi non sine multa multorum admiratione il- los illo sacro vehèdo oneri deputari, eosq; liberè ire, quò illos ducere visum sit diuine prouidentia. Vituli adducti alia gradiuntur via, rectaque tendunt ad insulam, quam Pler vocant: quæ, nisi tamen fallor, ea est, in qua sanctus pontifex ex egregio cœnobi- ta, præclarus anachoreta enituit. Atque ibi non sine multa multorum admiratione il- lud sacrum corpus tumulatum est, etiam accedentibus miraculorum signis. Nā cæcus quidam casu feretrum tangens, mox visum se recepisse mirum in modum letabatur.

Cap. 22. Et hoc quidem in loco gloriosum in clyti præfulis corpus multo tempore condi- tum mansit, multis coruscans miraculis. Postea verò barbaris incurfantibus, com- plures Britannii relictis auitis sedibus, in exteris regiones dispersi sunt: & fratres mo- nasterij supradicti, absportato sacro corpore, mare, quod Britanniam à Gallijs separ- rat, transfretantes, in Franciam peruenere: eamque perlustrantes cum sacro pignore, vnde odores mirifici fundebantur, tandem ad Monasterioli castrum appulerunt. Sed quia illic non eo, quo par erat, honore afficiebatur, Arnulphus inclytus Marchio multorum saluti diuinitus destinatus, Blandinium illud transferendum curauit. Accer- sito enim ad se reuerendo Abbate Gerardo, spectata religionis & industria viro, ex autoritate Episcopi ei hoc negotium demandauit. Abbas verò cum multa fide & tremore magno preciosi corporis thesaurum accipiens, vna cum reliquijs, nullo pre- cio æstimandis, egregij confessoris Bertulphi, multa Cleri & monachorum frequen- tia stipatus, ad monasterium beatissimorum Christi Apostolorum Petri & Pauli, quod Blandinium appellant, deportauit. Conuenit autem eò vtriusque sexus populus innu- merabilis, manibus plaudens, & Dominum benedicens, quòd ecclesiam illam precio- sissimis illis gemmis ornatet. Facta est hæc translatio 3. Nonas Decembris, Clotario apud Francos, sceptræ regni moderante. Atq; ita hoc in loco beatus Gudualus, glorio- sus coram Deo in calis, mirabilis ex Deo in terris, coniunctus præclaro Christi sacer- doti Vuandregisilo & focijs, omniuaria semper laude colendis, larga intercessionum suarum impertit suffragia, & copiosa miserationum Christi cum fide & deuotione quærentibus obtinet beneficia, ipso largiente, qui in Trinitate & vnitæ perfecta vi- uit & regnat per infinita secula seculorum, Amen.

Sacrum cor- pus S. Gud- uali cū re- liquijs S. Bertulphi transfertur Blandiniū.

VITA NORTBERTI, ARCHIEPISCOPI MAG- DEBURGENSIS, ET PRIMI AVTHORIS ORDINIS PRÆ- monstratensis, à quodam eius æquali, &, nisi fallor, Hugone illo, qui ei proximè successit in regimine monasterij Præmonstratensis, vt colligi videtur ex Historia huius cap. 52. fideliter conscripta. Vtrum autem in sanctos vir vitæ sanctissimæ relatus sit, necdum compertum habeo. Stylum subinde nonnihil elimauit in gratiam Lectoris.

CAP. I.

Iunij 6.

Patria Nortberti.

Parentes.



VIT in diebus Henrici iunioris Cæsaris Augusti, Paschali summo Pontifice sedis Apostolicæ regimè administrate, anno ab incarnatione Domini m. x. vir quidam nomine Nortbertus, natione Teutonicus, municipio Xanctis, quod antiquitus Troja dicebatur, generè de illustri prosapia Fran- corum & Germanorum ortus, opibus auctus, forma deco- rus, ac paululum procerus, ætate adultus, instructus scien- tia, eloquio excultus, officio clericus, ordine Subdiaconus, vita & moribus pro ætate seculari consuetudine admodum leuis. Nomen patris eius Heribertus, & matris Hadevvi- gis. Quæ cum gestaret in utero, audiuit per somnium dicen-